

פתיחה

בשנת ה'תרצ"ה (1934) סבא זכריה וסבתא ימימה עלו עם כל משפחתם משרעב שבתים היישר לשכונת שעריים, במושבת רחובות. לאחר תקופה קצרה עברו לכפר מרמורק.

לאחר בניית צריף למגורים לכל בני המשפחה, הפרוייקט הראשון של סבא זצ"ל היה לבנות בית כנסת (אבא אמר שהוא פשוט העביר את ביה"כ שהיה לו בתימן לארץ ישראל) ומקווה (שהיה אחד מהראשונים והיחידים שהיו בכלל המושבה). לביה"כ הוא קרא בשם 'סוכת שלום' והרבה מחברי השכונה התפללו אצל סבא, כך הנהיג את ביה"כ במשך 40 שנה.

מספר שנים לפני פטירתו העביר את שרביט ההנהגה לאבי מורי ורבי, אבא המשיך את המורשת של סבא בגאווה, ולקח את המשימה הזאת בכל רמ"ח אבריו וסס"ה גידיו ועד מהרה החל לשדרג את ביה"כ. ראשית הוא הכפיל את מימדי ביה"כ והוסיף עזרת נשים (יש היום 104 מקומות ישיבה לגברים ו-18 מקומות ישיבה בעזרה), ריפד את המקום בשטיחים מקיר לקיר ורכש ריהוט חדש מקבוץ לביא, הוסיף כסא מעלית חשמלי, כך שהזקנים יוכלו להעזר בו ולהגיע לביה"כ ללא כל מאמץ. במרוצת השנים הוסיף נופך לביה"כ ועשאו גם בית מדרש, פתח שעורי ערב בגמרא, מחשבה (מהר"ל מפרג) והלכה. כמאמר חז"ל על הפסוק, 'מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל', אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

לפני כ-35 שנים כשאבא יצא לגימלאות, פתח כולל לזקני העדה' (זקן=חכם) ובכל בקר היו לומדים בדבקות על פי תכנית לימודים מדויקת שאבא הכין, וכך הנהיג את בית הכנסת ואת בית המדרש ביד רמה.

אבא בהשראתה העצומה של אמא היה מכבד את הלומדים במיני תקרובת עוגות וקטניות מידו (תרתי משמע) הרחבה והטובה, היה מכין שתיה חמה לכל לומד. כאשר הייתי בא להעביר שיעור חשתי שלא בנוח מכך, הלכתי למטבח ובקשתי מאבא לחזור ללימוד ואני אכין השתיה, הוא אמר לי משפט שנחרט בזכרוני ולא ימוש: 'אתה לא יכול לעשות זאת, כי אתה לא יודע את המינון של כל אחד ואחד'. דהיינו אבא ידע וזכר כל לומד ולומד את כמות הסוכר (כפית אחת או שתיים או סוכריות) את כמות הקפה ומי בכלל מעדיף תה, זה נראה דבר של מה בכך, אך בשבילי זה היה פרק מאלף בהלכות אורח-חיים וכבוד תלמידי חכמים.

שתי תקופות מיוחדות זכורני מסבא ואבא;

הראשונה – מסבא. תקופת הסליחות, החוויה של הסליחות היא בלתי נשכחת. כל בוקר בשעה 3:30 בדיוק היה קם (איך הוא ידע מהי השעה המדויקת אני לא מבין עד היום, הרי מעולם הוא לא ענד שעון יד) נוטל את המקל הידוע והיה דופק בחלון וצועק (במנגינה מיוחדת) 'סליחות. סליחות'. הייתי קם בהתרגשות, הריחות הנעימים של הקפה המיוחד של סבא היה מכין ומפזם מילאו את

המקום, וכולם חיכו לשתות מהקפה של סבא. הקפה היה התבלין של הסליחות. חודש אלול בביתנו, המציאות השתנתה לגמרי, חשנו והרגשנו שהמלך בשדה.

השניה – מאבא. השבת בכלל וליל שבת בפרט. שעתיים לפני זמן הדלקת נרות אבא היה כבר לבוש בגדי שבת, נח על הכורסא למספר דקות, קם לארון החשמל לכיין את שעוני השבת בבית סבא ובביתנו. לאחר מכן, אבא היה מקפיד לגשת לאמא לאחל לה שבת שלום ועולה למעלה (תרחי משמע) לביה"כ, לאחר שכיון את שעון השבת של ביה"כ, היה יושב במקומו הקבוע ומתחיל לומר בקול את שיר השירים בהטעמה עריבה לאוזן, והמתפללים אט אט הגיעו מילאו את חלל ביה"כ והצטרפו לאבא, והשירה בוקעת לה ועולה למרומים. עם סיום התפילה שרנו בקול גדול ובהטעמה את הפיוט 'גדל אלוקים חי', אבא איחל לקהל 'שבת שלום' וכל הקהל עונה בצוותא: 'עלינו ועליך, ועל כל ישראל'.

לאחר התפילה, ירדנו למטה (כל הבני הדודים ושאר מתפללים) להגיד שבת שלום לאמא, בעוד אנו משוחחים זה עם זה אבא היה נכנס, כולנו עמדנו לכבודו, אבא ניגש לאמא ואיחל לה שבת שלום, ומיד ללא שום מילת חולין התחיל המסע שקדם לקידוש. ראשית היה פותח ב'שלום עליכם' (כולנו הצטרפנו אליו), ועובר ל'רבון העולמים' ומשם ל'אשת חיל', ומשם ל'אתקינו סעודתא' ומשם לזוהר ('יומא דא מתעטרא בשבעין עטרין'), מילה במילה, והכל לפי מנגינה מיוחדת המתאימה להבנת הקטע הנאמר.

לאחר שסעדנו ממטעמי השבת של אמא, אבא התחיל לפזם את 'צור משלו אכלנו' ועברנו ל'יה רבון עלם' (בנוסח התימני), המשכנו בשירים המסורתיים של לילי שבתות, ועם סיום השירה למדנו בבוני איש חי את ההלכות של אותה פרשה. אבא דאג תמיד להסמיך את דבר התורה למים אחרונים, ובכך להסמיך את ברהמ"ז למים האחרונים.

המסע המשיך. עם סיום הברכה, אחד מאיתנו היה מוציא חומשים וכולנו קראנו לפי הסדר את כל הפרשה. המעניין שאבא היה קורא מהתיקון (אותיות זעירות בלי נקוד ובלו טעמים, בדיוק כמו בספר התורה), לא זכור לי שאבא שגה באיזה טעם (בקייאות הראויה לציון). תוך כדי הקריאה האחיות היו מגישות לשולחן 'גלווה' (פפוקין) פיצוחים ופירות למיניהם, ובשעה זו היו באים הדודים ובני הדודים וחברים, היתה אוירה משפחתית אוירה של שבת. מעין עולם הבא. יש לצייין, שבכל המהלך הזה של השבת, אם זה בשירה או בדבר התורה או קריאת הפרשה אמא היתה שותפה, מאזינה ונהנית מאד.

מי שראה את אבא ואמא קודם השבת ובמשך השבת, הבין היטב וראה בעיניו את המושגים 'נשמה יתירה בשבת' ו'מעין עולם הבא' – כאן בביתנו, בגוף ובגשם, הלכה למעשה. אני מודע לכך שקשה מאד להגיע למדרגות נעלות כאלו כמו של אמא ואבא סבתא וסבא, אבל אנו משתדלים מאד לשמר את המורשת הנפלאה הזו לילדינו ונכדינו, אני שמח מאד שילדינו

זכו וראו זאת במו עיניהם, ואין לי ספק שכולם ראו את סבתא וסבא כמודלים לחיקוי ובעזרת ה' ימשיכו את דרכם.

אבי מורי ורבי נפטר ב-כ"ז לחודש מנחם-אב ה'תשע"ו (31.8.2016), לפני כארבע שנים. כעבור שלוש שנים, נפטרה למגינת ליבנו אימי מורתי ע"ה, ביום שלישי כ"ד טבת ה'תשע"ט (1.1.19). אמא היתה אישיות של חסד, בראש סולם ערכיה היה השלום, היתה 'אמא-שלום' (כשם אשתו של רבי אליעזר בן הורקנוס), לא לחינם חקוק על מצבתה 'חסד ואמת נפגשו, צדק ושלום נשקו' (תהילים פה, יא).

המלאכים שאלו את אברהם: 'איה שרה אשתך. ויאמר הנה באהל'. גם כתוב 'ויט אהלה' (קרי אהלו). רש"י מבאר שאברהם בנה שני אוהלים, את הראשון בנה לשרה, ואת השני בשבילו. הרעיון של האהל הוא, שהמלאכים וכל האנושות נדהמו מאוד מהאנרגיות החיוביות שאברהם מפגין כלפי האנושות כולה, הוא מעבר אחד של הנהר, וכל העולם מצד השני. והוא מצליח להעביר את כולם לצד שלו. הוא קורא בשם ה' אל עולם, ועושה נפשות רבות. וכולם שואלים אותו, מניין לך כל האנרגיות הללו, מניין הגיע לך העוצמה האדירה הזו.

'הנה באהל', תשובת אברהם אבינו. כל העוצמה שהיתה לאבא הגיע מאהלה של אמא. התמיכה המליאה שאמא העניקה לאבא היה בדיוק כמו של שרה אשת אברהם. הכבוד הגדול שרכשה לו היה בדיוק כמו של רבקה ליצחק. אמא היתה שילוב של שתי האמהות הראשונות. כאשר היתה צריכה להעביר ביקורת, היתה עושה זאת מתוך בנייה ושותפות, בקורת בונה. אמא ידעה היטיב, לנתב את כל המחלוקות וחילוקי דעות בין המתפללים, ולהביא אותם לפיוס ולשלום, מתוך אהבה האצורה בקרבה, אהבה עצומה שאינה תלויה בדבר.

אחי מורי ורבי הרב דניאל שליט"א קיבל את שרביט ההנהגה, ברם עקב השיעורים היומיים ביד-לשבים וברחבי העיר, לא היה באפשרותו לפתוח מחדש את הכולל.

מאז פטירתם של הורינו זצ"ל, כל חלומי היה לחדש את הכולל. בחזוני היה להביא אברכים ת"ח, שהם יהיו הגרעין שלומד בהתמדה ושקידה, וכך לפתוח את שערי בית המדרש לבעלי-בתים שחשקה נפשם בתורה.

לפני יותר משנה שוחחתי עם בני על כך, יניב, יהב, יהל ויגיל והם שוחחו על החזון והמשך הכולל של אבותינו והתלהבו מכך. עם בני הבכור יניב שלום, בנינו תקציב שנתי, ואז להפתעתי אמר לי 'אבא, הישגתי לך את התקציב הנדרש ואתרום את הכסף הדרוש בכדי שתתחיל בהגשמת החלום והחזון'. היה ברור לנו שהכולל ימשיך את בית המדרש של

אבותיו, וישכון בביה"כ של סבא, וכן ישמר את רוחו והשקפתו של סבא, ברוח חזונו של מרן הרב קוק זצ"ל.

לשמחתי לא היה גבול. לא רק בשל חידוש הכולל, אלא מעצם סולם הערכים של בניי והקשר העמוק שלהם לסבא וסבתא, והרצון העז להמשיך את המורשת הנפלאה הזאת – שרתה עלי נחת רוח. כמובן, שאישתי שותפה מליאה לכל פועלינו וחשה גאווה משפחתית, וביקשה שבכל צעד לא נשכח את הסבתא. אני חייב לציין את הקשר עמוק שנוצר בין רעייתי שולמית לבין אימי מורת, שהיה כיחס של בת לאם.

מתוך דבריו של בני יניב הבנתי, שבני יהב כבר שוחח איתו לפרטי פרטים, והוא שהלהיב את אחיו הבכור על הקמתו של הכולל. יהב שמח שיניב אישר את התקציב, והחל מיידית לסייע בידי למצוא אברכים מתאימים, כאשר יהב בני, הינו אחד הלומדים מן המניין.

יהב לקח אותי לכולל 'יד ברודמן' (בית שפירא) ברחובות, ומה שראיתי שם – שבה את ליבי. אברכים ברי אוריין, תלמידי חכמים העוסקים בסוגיות הקשות שבתורה בעבותות אהבת התורה ובשמחה. אהבתי מאד. נפגשתי עם הרה"ג הרב אבישי נתן מייטליס שליט"א, שהינו גם דיין בב"ד לממונות, לאחר שקיבלתי המלצות חמות אודותיו מת"ח, ולאחר שהתייעצתי עם הרב יהושע צוקרמן שליט"א, ביקשתי ממנו שיאות לעמוד בראש הכולל שלנו. החלום החל לקרום עור וגידים לאחר שבחרנו אברכים ת"ח שילמדו עמנו בצוותא, שבקרבם ישנם אף בעלי שם בקרב רבני רחובות, מוסרים שיעורים ברחבי העיר ואף דיין בב"ד לממונות בעיר, וכן מספר חיילים שלומדים איתנו מידי יום. שמנו לנו כמטרה ללמוד את נושא הקודשים, חלק נכבד בתורה שלא רבים זוכים לצעוד בו. ביקשתי מהרה"ג הרב יוסף צבי רמון שליט"א (רבה של אלון שבות וראש ישיבת מכון לב) שייאות לקבל עליו להיות נשיא כבוד של הכולל, ושל העמותה בכלל. בראשית דרכינו היו לנו 12 אברכים, וכעת אנו מונים 17 כמנין 'טוב' (כי לקח טוב נתתי לכם, תורת אל תעזבו) אברכים כ"ו.

ראיתי את ההשגחה האלוקית שהצעידה אותנו בכל המהלך הזה. התהליך היה מהיר ומשובח, בראש חודש מרחשון ה'תש"פ פתחנו את הכולל כאשר כל חברי העמותה, רבנים רבים מהעיר, חברי השכונה וחברים ממושב בני-ראם, מקום מגורי – באו לחזות להשתתף ולשמח בהקמת הכולל הותיק שלנו.

בכולל מתקיימים שיעורים רבים. הרב יוסף שליט מעביר בכל יום ראשון שיעור בגמרא, הרב אבישי נתן מייטליס מעביר בכל יום חמישי שיעור בעיון לחברי הכולל, ולי יש את הזכות לתת שיעור בימי חמישי בפרקי אבות והאקטואליה שבפרשה בעיון.

על מנת להנציח את שמה הקדוש של אמא ע"ה, פתחנו בית מדרש לנשים, קראנו לבית המדרש 'אוהל – תמר'. בכל יום רביעי כ-30 נשים צדקניות שחושקות נפשו בתורה באות ל'אוהל-תמר', ויש לי את הזכות הגדולה למסור שני שעורים שעור פרשת שבוע בעיון ואקטואליה, ושעור שני בפרקי אבות בעיון.

שנה ראשונה חלפה במהירות ובהצלחה רבה תחת הנהגתו של ראש הכולל והאברכים, ואנו ערוכים בע"ה להגדיל את הכולל ולפתח את הכולל במישורים רבים.

בכל ערב, בעת הלימוד אני נזכר בדברי ריש לקיש שבמסכת חגיגה בדרף יב: 'אמר ר"ל, כל העוסק תורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד לעולם הבא שהוא דומה ליום, שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי'. אני חש, שהלימוד שאנו עסוקים בו מידי לילה, הינו העולם הבא של סבא וסבתא, אבא ואמא, זהו 'היום' שלהם, נשמתם מתחברות אלינו דרך חוט החסד, המקשר ומגשר – הכולל וה'אוהל תמר'. ותפילה אני נושא, מעומקא דליבא להקב"ה, שהלימוד היום יומי יעלה את נשמתם של סבא זכריה וסבתא ימימה, ושל אבי מורי ורבי דוד ואמי מורת' תמר. והם מסנגרים על משפחתינו, על הכולל ועל כל עם ישראל.

ת.נ.צ.ב.ה.

י"ז כסליו תשפ"א, יום הסתלקותו של הסבא, רבי זכריה צעידי.

בברכה,

הרב יגאל צעידי

